

Asesiad HMI ar gyfer Heddlu Gwent

Cyflwyniad

Dyma ail asesiad HMIC o'r effeithiolrwydd, effeithlonrwydd a chyfreithlondeb sydd gan Heddlu Gwent wrth iddynt gadw pobl yn ddiogel a lleihau troseddu. Mae PEEL (effeithiolrwydd, effeithlonrwydd a chyfreithlondeb yr heddlu) yn rhoi gwybodaeth ichi ynghylch sut mae'ch heddlu lleol yn perfformio mewn nifer o feysydd pwysig. Mae'n gwneud hyn mewn ffordd y gellir ei chymharu ar draws Cymru a Lloegr, a blwyddyn ar flwyddyn fel ei gilydd.

Datganiad ar ddyfarniadau piler

- Mae'r graddau mae Heddlu Gwent yn **effeithiol** wrth gadw pobl yn ddiogel a lleihau troseddu yn **dda**.
- Mae'r graddau mae Heddlu Gwent yn **effeithlon** wrth gadw pobl yn ddiogel a lleihau troseddu yn **dda**.
- Mae'r graddau mae Heddlu Gwent yn **gyfreithlon** wrth gadw pobl yn ddiogel a lleihau troseddu yn **dda**.

Eleni, am y tro cyntaf, rydym wedi asesu arweinyddiaeth ar draws y llu. Mae'r asesiad wedi arwain at ddyfarniad naratif yn hytrach na graddedig, a grynhöir isod.

Darllenwch ragor ynghylch fy asesiad o berfformiad Heddlu Gwent eleni, gan gynnwys digwyddiadau arwyddocaol a lle hoffwn weld gwelliannau flwyddyn nesaf.

Sylwadau HMI

Hoffwn ganmol Heddlu Gwent am y cynnydd ardderchog mae wedi'i wneud yn 2015. Mae'r llu wedi ymateb yn gadarnhaol i ganfyddiadau asesiad PEEL llynedd ac rwyf yn fodlon iawn ar ei berfformiad o ran cadw pobl yn ddiogel a lleihau troseddu.

Mae'r cyflwyniad o fodel gweithredu newydd wedi rhyddhau mwy o swyddogion i rolau plismona ar y rheng flaen, tra'n galluogi'r llu i wneud arbedion sydd eu hangen ynghylch effeithlonrwydd. Yn ystod y flwyddyn ddiwethaf, mae Heddlu Gwent wedi datblygu a chyflwyno rhaglen eang o newid, wedi'i chefnogi gan gynllun ariannol effeithiol. Mae arweinyddiaeth gref, glir yn y llu a gweithlu sydd wedi'i ymgysylltu'n llawn, o fewn amserlenni tyn, wedi cyflawni gwelliannau diriaethol o ran

effeithiolrwydd, effeithlonrwydd a chyfreithlondeb y gwasanaeth mae'r llu'n ei ddarparu i'r cyhoedd erbyn hyn.

Mae'r llu'n dda o ran nodi dioddefwyr mynych a hyglwyf, gan asesu risg a chefnogi dioddefwyr. Wrth ddelio â'r cyhoedd, mae staff yn ceisio deall a delio ag anghenion unigolion er mwyn amddiffyn pobl hyglwyf rhag niwed.

Gwnaed argraff fawr arnaf gan y ffordd mae'r llu'n ymgysylltu â phobl Gwent, yn ddefnyddio ystod eang o dulliau. Mae wedi cyflwyno system reoli cymdogaeth sy'n ei helpu i ddeall anghenion cymunedau yn yr ardal.

Disgrifiad o ardal y llu

Mae Heddlu Gwent yn darparu gwasanaethau plismona i sir Gwent. Er bod rhai ardaloedd yn fwy cefnog, mae gan Went lefel uchel o dlodi. Mae oddeutu 0.6 miliwn o bobl yn byw yn bennaf yn y canolfannau trefol sy'n cynnwys dinas Casnewydd, a threfi Glyn Ebwy, Trefynwy a Chwmbbran. Cynyddir y boblogaeth breswyl gan fyfyrwyr y brifysgol a'r niferoedd mawr iawn sy'n ymweld â'r ardal neu'n teithio trwy'r sir bob blwyddyn. Mae'r seilwaith trafniadaeth yn cynnwys porthladd môr.

Mae'r gyfran o ardaloedd yng Ngwent y rhagwelir y byddant yn cyflwyno her fawr iawn i'r heddlu'n is na'r cyfartaledd cenedlaethol. Mae amddifadedd cymdeithasol neu grynhoad o safleoedd masnachol (gan gynnwys safleoedd trwyddedig), yn nodweddiadol o'r rhain a mewn rhai achosion mae'r ddau'n bresennol.

Trefniadau gweithio

Mae gan y llu nifer o drefniadau gweithio cydweithredol trwy'r Grŵp Plismona Cymru Gyfan, gan gynnwys galluogrwydd cymorth arfau tanio ar y cyd ac Uned Eithafiaeth a Gwrth-Derfysgaeth Cymru. Mae'r Gwasanaeth Adnoddau a Rennir yn darparu gwasanaethau TGCh i'r llu a dau awdurdod lleol.

Effeithiolrwydd

Yn ein harolygiad effeithiolrwydd, fe wnaethom ddyfarnu bod Heddlu Gwent yn dda o ran cadw pobl yn ddiogel a lleihau troseddu. Â chymorth cryf gan bartneriaid, mae'r llu'n effeithiol o ran atal troseddu ac ymddygiad gwrthgymdeithasol. Gwnaed cynnydd da ers canfod bod ymchwiliadau i droseddau angen gwelliant yn 2014; erbyn hyn mae'r llu'n rheoli ymchwiliadau'n effeithiol. Gwnaed gwelliannau tebyg yn y ffordd mae'r llu'n amddiffyn pobl hyglwyf rhag niwed. Erbyn hyn maent yn cael eu nodi'n gyflymach ac yn derbyn cymorth gwell. Hefyd mae'r llu'n deall ac yn ymateb i droseddu difrifol a chyfundrefnol yn dda. Dyma'r flwyddyn gyntaf mae HMIC wedi graddoli lluoedd ar eu heffeithiolrwydd cyffredinol felly nid yw'n bosibl cymharu eu heffeithiolrwydd flwyddyn ar flwyddyn.

Effeithlonrwydd

Mae Heddlu Gwent yn barod iawn i wynebu ei heriau ariannol yn y dyfodol. Trwy reolaeth ariannol gadarn ac ymrwymiad i welliant parhaus, mae wedi lleihau ei wariant yn llwyddiannus dros y cyfnod adolygu gwariant blaenorol, wedi gwella ei ddealltwriaeth o alw, wedi cyflwyno model gweithredu newydd a mae'n cynllunio'n effeithiol ar gyfer heriau ariannol y dyfodol. Yn yr arolygiad gwerth am arian llynedd, a oedd yn ystyried sut oedd lluoedd wedi cwrdd â her y cyfnod adolygu gwariant blaenorol, dyfarnwyd bod Heddlu Gwent yn dda

Cyfreithlondeb

Mae Heddlu Gwent yn gwneud ymdrechion clir i ddatblygu a chynnal amgylchedd gweithio moesegol ar draws y llu. Mae gan y llu ddealltwriaeth dda o'r cymunedau mae'n eu gwasanaethu ac yn defnyddio ystod o ddulliau i ymgysylltu â'r bobl yn ei gymdogaethau lleol, i geisio eu barnau a darparu gwybodaeth gyfredol iddynt.

Mae Heddlu Gwent yn cydymffurfio â'r cynllun Defnydd Gorau o Stopio a Chwilio, ac mae ei ddefnydd o Taser yn deg a phriodol.

Dyma'r tro cyntaf mae HMIC wedi graddoli lluoedd ar eu cyfreithlonrwydd, felly nid yw'n bosibl cymharu ar sylfaen flwyddyn ar flwyddyn.

Crynodeb arweinyddiaeth

Arweinir Heddlu Gwent yn dda. Mae'r llu wedi cyfathrebu ei gynlluniau a blaenoriaethau ar gyfer y dyfodol yn glir, a gysylltir â'i fodel gweithredu newydd.

Nid yw'r llu wedi datblygu dealltwriaeth eang eto o gapasiti a galluogrwydd ei arweinyddiaeth ar bob lefel. Mae ganddo brosesau cyfyng yn eu lle i ddatblygu unigolion talentog o fewn y sefydliad.

Mewnwelediadau o arolygiadau eraill

Mae HMIC yn ymgymryd ag arolygiadau eraill heblaw am y rhaglen PEEL. Ers yr asesiad PEEL diwethaf mae naw adroddiad wedi'u cyhoeddi ar arolygiadau a oedd yn cynnwys Heddlu Gwent. Gellir gweld rhagor o fanylion ar rai o'r arolygiadau hyn o dan yr adran "arolygiadau eraill".

Edrych ymlaen at PEEL 2016

Yn y flwyddyn sydd o'n blaen, bydd gennyf ddiddordeb i weld sut fydd y llu'n ymateb i'r asesiad hwn, a'r meysydd ar gyfer gwella mae HMIC wedi'u nodi yn ystod y flwyddyn ddiwethaf.

Bydd gennyf ddiddordeb arbennig i weld:

- sut mae'r llŷn asesu llwyddiant model gweithredu newydd y llŷ o ran diwallu anghenion y cyhoedd;
- parhau i wella Canolbwynt Plant Coll Gwent. Mae hon yn uned aml-asiantaeth, yn datrys problemau mewn cysylltiad â phlant sy'n mynd ar goll, megis cyfathrebu annigonol rhwng asiantaethau a diffyg dealltwriaeth ynghylch pam mae plant yn rhedeg i ffwrdd; a
- datblygu 'proffiliau problem', i helpu i ddeall yn llawn i ba raddau mae'r bobl fwyaf hygryw yn cael eu heffeithio gan bob maes o fusnes yr heddlu.

Ym Mai 2016, fel y mwyafrif o luoedd yng Nghymru a Lloegr, bydd y llŷn gweld yr ail etholiadau ar gyfer ei gomisiynydd heddlu a throseddu.